

Reserapport från studieresa med Svenska föreningen för textilkonservering hösten 2019 till Nederländerna och Belgien

Bussresan utgick från Malmö söndagen den 19 oktober och vi var 23 medlemmar från Svenska föreningen för textilkonservering och fyra ”gäster”. Med Jörns resors leasade buss och chaufför begav vi oss av via Rødby-Puttgarden mot Bremen där vi fick övernatta. Den sträckan tog ca åtta timmar och då fick alla resenärer presentera sig och berättade om sitt intresse och arbete med textilier. Utifrån en rekonstruerad ruta av Historiska Museets Skepptunapäll fick vi också prova på intarsiabroderi i ylle och gyllenläderremсор.

Följande morgon fortsatte vi mot Amsterdam. Med utgångspunkt i sin egen medtagna privatsamling av spets gav en av deltagarna oss en intressant föreläsning i spetsens historia.

På eftermiddagen besökte vi Rijksmuseets textilkonserveringsateljé och magasin där vi togs emot av textilkonservatorerna Marjolein Koek, Carola Holz och Sandra Savelli. Carola visade oss sin förvaringsmontering av flera par broderade bröllophandskar och hennes försök att tillverka innerhandskar som stöd i Tyvek. Hon visade också att handskarna var uppskurna så att ringar skulle kunna bäras och sticka upp ur handsken.

Handske med hål på pekfingeret för ringen.

Carola Holz visar sitt experiment med fyllning till handske.

Hon visade också de nedblodade skjortor som den nederländske ståhållaren Hendrik Casimir I van Nassau- Dietz bar då han stupade i slaget vid Hulst 1640. Carola berättade om sina undersökningar av Hugo Grotius pourpoint (vapentröja) av hjortskinn och Sandra redogjorde för sina studier av korrosion på metallspetsar och vad de kan orsakas av. En och samma spets kunde vara olika korroderad. I textilmagasinet fick vi se museets dräktförvaring som visades av Marjolein. Alla plagg på galge var skyddade med överdrag av Tyvek. En aftonklänning av silverlamé, försilvrad koppartråd och pärlor av den ryskfödde designern Romain de Tirtoff (Erté) och en cartridge-veckad pipkrage i finaste linne ådrog sig speciellt vår uppmärksamhet. En kort tur i Riksmuseums utställningar gjordes därefter där vi skymtade Rembrandts Nattvakten under konservering och fick se plagg i vackra kattuner.

Barntröjor i bomullskattun.

Vi dröjde även en stund vid några salar med vävda tapeter med motiv ur den grekiska mytologin. Vid tapeten Kefalos och Prokris fick vi en snabb skytt av baksidan som fodrats och nedtill försetts med en kappa av bomullsduvet som dammskydd. Vi fick också se en stor fartygsmodell med en film projicerad som gjorde att livet ombord på fartyget förmedlades på ett levande sätt. På kvällen besöktes textilbutiken Capsicum på Oude Hoogstraat 1. Morgonen därpå fick vi besöka Rijksmuseum ytterligare en gång och kl 10 fick vi göra ytterligare studiebesök där. Vi delades då upp i grupper där några fick lyssna på föredrag om några studenters uppsatsprojekt och några fick besöka forskningslaboratorierna.

Under tisdagen gick färden vidare till TextielMuseum och TextielLab i Tilburg i södra Nederländerna. Tilburg är en gammal textilstad som under sin storhetstid hade inte mindre än 16 industrier på gatan utanför. Textilmuseet med labb, museibutik, restaurang och bibliotek är inhyst i tre tegelbyggnader från 1860-talet som år 2008 utökats med en inglasad tillbyggnad. Museets chef Errol van de Werdt betonar kombinationen av gammalt och nytt och övergången från industriellt kulturarv till dagens och framtidens textila utveckling. Museet har ett rikt samarbete med designers, arkitekter, konstnärer och högskola. Årligen ombeds en designer att formge en produkt. Externa klienter kan också föreslå egna projekt.

Museet har drygt 40 anställda och vi togs emot av två museipedagoger som guidade oss runt i det stora labbet. Labbet är ett kunskapscentrum öppet för allmänheten där broderi-, stick-, spets-, laser- och tuftningsmaskiner var igång. Vi fick se prov på 3D-stickning, i form av en sömlös tröja, maskinjorda spetsar, snörmakeriarbeten och samtida textilkonst. En modern kollektion av bordslinne designad av den nederländska textilkonstnären Mae Engelgeer vävdes på digitala vävstolar. Museet har även historiska damastvävstolar och kardningsmaskiner utställda.

Pågående utställningar var Black & White Symbolic Meaning in Art & Design och Bauhaus & Modern Textiles in The Netherlands. Några Bauhausstudenter från Dessau kom senare att bli verksamma i Nederländerna vilket utställningen belyste. Genom intervjuer med konstnärer som Kitty van der Mijll Dekker, Greten Neter-Kähler, Lisbeth Oestreicher och Otti Berger fick besökaren en inblick i vad Bauhausprinciperna hade betytt för dem.

Efter övernattning i Tilburg åkte vi följande dag mot Antwerpen för att besöka Modemuseet MoMus nya magasin. Modemuseet har ca.45000 föremål och är för närvarande stängt men öppnar på nytt i mars 2021. Magasinet är beläget i Antwerpens hamnområde där alla Antwerpenmuseerna har sina magasin. Museet hyr magasinlokaler av Katoen Natie som är ett företag med bakgrund i den holländska bomullsimporten på 1800-talet. Företaget som idag är världsomspännande har specialiserat sig på hållbar och energisnål lagring efter den s.k. danska modellen som bygger på långsamma klimat svängningar. Ytterväggar och tak bestod av ett ytterskal i stål och ett innerskal av en halv meter tjocka betongväggar. Stållagret skyddar mot fukt och betongens tjocklek bidrar till att klimatet förändras långsamt. Temperaturen låg mellan +12°C och +21°C med en yttemperatur mellan -14/15°C och +40°C. De tjocka betonggolven bidrog också till ett stabilt klimat och var dammfria efter att yttskiktet bearbetats med en särskild teknik. Takhöjden i lokalen var ca. 11 m. Hyresavgiften är ca € 80-120/m². Magasinet höll låg syrenivå som gör att brand inte kan uppstå och hade

därför slussar för in- och utpassering med mycket snabba slussjalousier. Magasinsarbetet var begränsat till två timmar åt gången med 15 minuters rast. Larm utlöstes vid en syrehalt under 40%. Det var inte tillåtet att fotografera här.

På kvällen besökte vi La Manufacture Royale De Wit i Mechelen där vi fick en visning av byggnad och ateljéer. Firman startades 1889 och är idag belägen i centrala Mechelen i en fastighet med anor från 1400-talet. Den har under de senaste 25 åren varit världsledande vid rengöring av vävda tapeter då Yvan Maes De Wit tog patent på aerosol suction cleaning system. Tyvärr fick vi inte se tvättbordet utan bara deras museidel och lokalen där tapeter konserveras.

Vår guide och den relativt nyanlagda trädgården hos De Wit.

Vår resa vidare till Bryssel gjordes följande dag där vi fick en visning på Musée Mode & Dentelle. De handgjorda Brysselspetsarna nådde sin höjdpunkt under 1700-talet men tillverkningen mekaniserades under 1800-talet för att helt upphöra vid tiden för första världskriget. Det finns dock fortfarande flera föreningar i Belgien som lär ut hantverket. I La Chambre des Dentelles fanns förutom Brysselspetsar en liten kopia av Manneken Pis iförd en spetskostym utställd tillsammans med en modell av en knyplingsverkstad. Vissa monterglas hade luppas med stark förstoring vilket underlättade studiet av spetsarna. En separatutställning med den belgiska designern Carin Gilsons kläder pågick för tillfället. Hon har en trettioårig karriär bakom sig med spetsar och siden som specialitet och sitt egna Maison Carine Gilson.

Varje studiebesök belönades med SFTs egen bok Textilkonservering. .

Vår guide på spetsmuseet

På vägen hem hölls föreningens höstmöte ombord på bussen.

Resan gav många nya kunskaper. Det som gav den största behållningen för min del var besöket i magasinerna i Antwerpen som är klimatsmarta, ändamålsenliga och effektiva. Effektivt också att ett externt företag med erfarenheter inom olika branscher bygger och hyr ut magasin som anpassas till museernas behov och att det finns möjlighet att flera olika hyresgäster hyr in sig i samma lokaler. Men att det också finns möjlighet att få separata magasin som specialbyggs åt enskilda hyresgäster. Det var också lärorikt att genom en av medresenärerna få lära mig mer om spetsar och komplettera detta med besöket på Spetsmuseum i Bryssel. Att få träffa kollegor och utbyta erfarenheter under studiebesöken är naturligtvis också mycket givande och det är alltid lättare att ta kontakt när man träffats tidigare och utbytt visitkort.

I'm out!

Johanna Nilsson, Armémuseum